

Auditointikohde	2. Korkeakoulun perustoimintojen laadunvarmistuksen kattavuus ja vaikuttavuus a) Tutkintotavoitteinen koulutus
Näytön nimi	OPINTO-OHJAUS
Näytön laadinnan vastuuhenkilöt	Maarit Ignatius, suunnittelija, Kehittämis- ja palvelukeskus Aulikki Pönttönen, koordinoiva opinto-ohjaaja, Kehittämis- ja palvelukeskus Mervi Kurula, koulutus- ja kehittämisspäällikkö, Kehittämis- ja palvelukeskus
Näytön tarkoitus	Näytön tarkoituksena on kuvata Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opinto-ohjauksen toimintatavat suunnittelusta toiminnan kehittämiseen amk-tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

1. NÄYTÖN KUVAUS

PKAMK:ssa opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea tavoitteellista opiskelua, opiskelijan henkilökohtaista ja ammatilliseksi asiantuntijaksi kasvua. Ohjaus perustuu kirjattuun ohjaussuunnitelmaan ja siinä sovittuun vastuunjakoon. Ohjauksen toimintatavoissa huomioidaan aikuisopiskelijoiden, erilaisten oppijoiden ja erilaisista kulttuureista tulevien opiskelijoiden ohjaustarpeet. Monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia menetelmiä hyödyntävä ohjaus tavoittaa kaikki opiskelijat ja mahdollistaa vuosittain henkilökohtaisen ohjauksen. Ohjauksen painopiste muuntuu opiskelijan tarpeita vastaavaksi hakuvaiheen neuvonnasta päätövaiheen työelämäään siirtymisen tukemiseen. Jokaisen opiskelijan kanssa on tavoitteena käydä vuosittain kehityskeskustelut.

Opinto-ohjauksen suunnittelu

Opinto-ohjauksen periaatteet on kirjattu PKAMK:n koulutuksen kehittämisohjelmaan. Organisaatiouudistuksen yhteydessä laadittiin opinto-ohjauksen prosessikuvaus ja toimintaohje, jonka yhteyteen on liitetty suunnitelma ohjauksen organisoinnista PKAMK:ssa. Parhaillaan laaditaan koko ammattikorkeakoulun ja keskuskohtaisia ohjaussuunnitelmia, jotka korvaavat jatkossa edellä mainitun organisointidokumentin.

Opinto-ohjausta suunnitellaan ja kehitetään koordinoivan opinto-ohjaajan vetämässä opotiimissä, jossa jäseninä ovat kaikki PKAMK:n opinto-ohjaajat, keskuskohtaisissa tiimeissä, opiskelijapalveluissa ja opiskelijahuoltoryhmässä. Suunnittelusta vastaa PKAMK:n koordinoiva opinto-ohjaaja yhdessä opintopsykologin ja keskusten vastuupojen kanssa. Ammattikorkeakouluun perustettiin opinto-ohjauksen lehtorin (nykyisin koordinoiva opinto-ohjaaja) virka 2000-luvun alussa. Tarve viran perustamiseen nousi esille opiskelijapalautekyselyiden perusteella 1990-luvun lopulla.

- [PKAMK:n koulutuksen kehittämisohjelma 2011–2012](#) (s. 23)
- [PKAMK lukuvuosipalautekyselyiden tulokset](#) (OPALA 1999–2005)
- [Opiskelijaohjauksen organisointi PKAMK:ssa](#)

Opinto-ohjauksen toteutus

Opinto-ohjauksen käytännön toteutusta ohjaavat prosessikuvaus ja siihen liittyvä toimintaohje. Lisäksi on keskus- ja koulutusohjelmakohtaisia ohjeistuksia. PKAMK:ssa opinto-ohjausta toteutetaan monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti erilaisia menetelmiä hyödyntäen. Näin varmistutaan, että ohjaus tavoittaa kaikki opiskelijat. Toteutus mahdollistaa vuosittain henkilökohtaisen ohjauksen. Opiskelijan kannalta ohjaukseen liittyvät ohjeistukset löytyvät opiskelijaportaali Pakista. Opiskelijakunta POKA vastaa opiskelijatutoreiden koulutuksesta ja tutoroinnin organisoinnista.

- [Opiskelijaohjauksen prosessikaavio](#)
- Opiskelijaportaali PAKKI > [Opinto-ohjaus](#)
- [Vertaistuutorointi](#) (Opiskelijakunta POKA)

Hakuvaiheessa annetaan opiskelemaan hakeutuvalla henkilölle ajankohtaista ja totuudenmukaista tietoa opiskelusta ammattikorkeakoulussa sekä tuetaan opiskelijaa tekemään oikea koulutusvalinta. Hakuvaiheen ohjaus tarkoittaa mm. opintoinfoja, sellaisia tilaisuuksia ja mahdollisuuksia, joissa opiskelija saa yhteyden ohjausta antaviin henkilöihin, ylläpidetään PKAMK:n verkkoyhteisöä (Facebook) ja PKAMK:n www- sekä kampanjasivuja ja oppaita, jotta opiskelija voi eri kanavien kautta saada lisätietoja. Käytännön ohjaustoimia ovat mm. opojen ja opiskelijatutoreiden käynnit lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa, messuilla ja vanhempainilloissa, hakijoiden vierailu-/tutustumiskäynnit PKAMK:uun ja oppitunneille osallistumisia sekä sähköposti- ja puhelinohjausta. Mahdolliset tulevat opiskelijat voivat myös tulla tutustumaan haluamaansa/haluamiinsa koulutusohjelmiin jo ennen hakua. He voivat tutustua koulutusalaan/-aloihin päivän tai parin ajan osallistumalla opiskelijaryhmän toimintaan. Parhailaan PKAMK osallistuu ”Opinpolusta elämäruralle” -projektiin, jossa mukana olevat lukiolaiset tutustuvat eri tavoin lukio-opintojensa aikana ammattikorkeakouluun ja ammattikorkeakouluopintoihin.

- [Hakijan opas](#) (2011)
- <http://www.tosipaljon.fi>
- <http://www.facebook.com/PKAMK>
- [Opiskelun ohjaus](#) (PKAMK:n www-sivut)

Opintojen alussa opiskelija kutsutaan, mm. opettajatutorin toimesta, ohjaukseen (fyysinen tai virtuaalinen tila), jossa häntä opastetaan suunnittelemaan, tekemään ja ylläpitämään henkilökohtaista opintosuunnitelmaansa. Vuodesta 2010 alkaen kaikkien uusien opiskelijoiden opinnot alkavat Minä ammattikorkeakouluopiskelijana -opintojaksolla. Myös opiskelijakunta POKAn kouluttamat opiskelijatutorit osallistuvat ohjaukseen. Opettajatutor pyrkii käymään kehityskeskustelun vuosittain jokaisen opiskelijan kanssa ja tarvittaessa opiskelija käy keskustelun myös koulutusalan opinto-ohjaajan kanssa, esimerkiksi AHOT-asioissa tai oppimisvaikeuksiin liittyvissä asioissa.

Opintojen aikana ohjausta toteutetaan arjen asioiden hoidon yhteydessä, opiskelijoiden opiskelukokemusten jakaminen mahdollistetaan eri tilaisuuksien ja opiskelijatutoritoiminnan kautta. Opettajatutor käy jokaisen opiskelijan kanssa kehityskeskusteluja. Opiskelijan palautetta kuunnellaan ja siihen reagoidaan. Opiskelija seuraa mm. sähköpostitiedotusta ja käyttää PKAMK:n opiskelijaportaali Pakkia kokonaisvaltaisesti. Pakki on keskeinen sähköinen ohjausympäristö. Ensisijaiset yhteyshenkilöt opintojen aikaisessa ohjauksessa ovat opiskelijatutorit, opettajatutorit, opinto-ohjaajat, koordinoiva opinto-ohjaaja ja opintopsykologi.

Opintojen lopussa kaikki PKAMK:n opettajat tukevat opiskelijan ammatillisen asiantuntijuuden syventymistä ja osaamisen vahvistumista sekä opintojen loppuunsaattamista. Opettajatutor ja opinto-ohjaaja auttavat opiskelijaa loppuvaiheen toiminnoissa esim. opiskelijan sijoittumista työelämään tai jatko-opiskeluun (ura-suunnittelu) tuetaan niin ohjauksellisin kuin opetuksellisin keinoin (mm. kehityskeskustelut ja uraohjauksen opintojakso). Valmistuneille järjestetään lisä- ja täydennyskoulutusta (mm. erikoistumisopintoja ja oppisopimustyyppistä koulutusta).

Opinto-ohjauksen arviointi

Opinto-ohjausta PKAMK:ssa arvioidaan opiskelijapalautteen ja tunnuslukujen (opintokertymä, keskeyttämistä, valmistuneiden määrä, työllistyminen) perusteella. Opiskelijapalautteen keruun ja käsittelyn toimintatavat on kuvattu erillisessä näytössä. Johdon katselmuksessa arvioidaan ohjauksen prosessin toimivuutta. Yksilötasolla arviointia käydään myös opiskelijoiden kanssa käytävissä kehityskeskusteluissa. Toimintaa tehostetaan ja kehitetään keskus- ja koulutusohjelmatasolla esiin nousseiden teemojen/epäkohtien pohjalta. Arvioinnista vastaa PKAMK:n koordinoiva opinto-ohjaaja yhdessä opintopsykologin ja keskusten vastuupojen kanssa.

- [OPALA-palautteen palaute 2010](#)

- [Johdon katselmus, vuosi 2010](#) (s. 5)

Opinto-ohjauksen toiminnan kehittäminen

Ohjauksen kehittäminen on koko PKAMK:n tärkeä kehittämisaalue. Koulutustoiminnan lähivuosien keskeiset kehittämiskohteet on kirjattu koulutuksen kehittämisohjelmaan ja vuosittain PKAMK/TASO-sopimukseen. Myös vuonna 2009 toteutettu organisaatiouudistus on edellyttänyt ohjauksen toimintatapojen muuttamista ja uudelleen organisointia. Vuosien 2011 ja 2012 keskeisiä kehittämiskohteita ovat ohjaussuunnitelmien laadinta ja e-HOPSin käyttöönotto. E-HOPSin osioita ovat henkilökohtainen opintojen suunnittelu, kehityskeskustelut ja osaamisen arviointi. Ohjaussuunnitelmien avulla pyritään yhdenmukaistamaan ja selkeyttämään ohjauksen toteutusta. Uraohjausta kehitetään järjestämällä vapaasti valittavissa opinnoissa uraohjausopintopaketti, jota tarjotaan opintojensa loppuvaiheessa oleville vuodesta 2011 alkaen. Kehittämisestä vastaa PKAMK:n koordinoiva opinto-ohjaaja yhdessä opotiimin kanssa.

- [PKAMK:n koulutuksen kehittämisohjelma 2011–2012](#) (s. 8)

2. NÄYTE SOVELTAMISESTA

Case: Opinto-ohjaus biotalouden keskuksessa

Biotalouden keskuksen tutkintoon johtavan nuorten ja aikuiskoulutuksen opinto-ohjaus on kuvattu tämän keskuksen uudessa, Poutiaisen (2010) laatimassa ohjaussuunnitelmassa sivuilla 18–25. Opinto-ohjaus on vaiheistettu suunnitelmassa selkeästi ja se soveltuu hyväksi työkaluksi opinto-ohjausta antavien henkilöiden käyttöön.

”Aikuisopiskelija on tullut PKAMK:n maaseutuelinkeinoin opiskelijaksi siirto-opiskelijana toisesta amk:sta. Opintoja on ehtynyt kertyä vähän ensimmäisen puolen vuoden opintojen ajalta, mutta aikuisopiskelijan aikaisempi osaaminen on merkittävä. Opiskelija on laatinut HOPS:n ja hän käy nyt opinto-ohjaajan luona erityistarpeidensa selvittämisasiossa. Opinto-ohjaaja neuvoo ja opastaa opiskelijaa aikaisempien opintojen hyväksilukumenettelyissä ja muun osaamisen tullessa kyseeseen mm. AHOT-menettelyssä. Tähän alkuvaiheen ohjaukseen panostetaan ja henkilökohtaista ohjausta annetaan, koska tällä on merkitystä siihen, miten opinnot erityisesti aikuisopiskelijoilla lähtevät käytiin ja miten opiskelija sitoutetaan opintoihin. Opinto-ohjaaja rohkaisee opiskelijaa tämän empiessä aikaisempaa osaamistaan. Usein aikuisopiskelijat kokevat ”lusmuiluna”, mikäli hakevat korvaavuuksia, hyväksilukuja tai AHOT-menettelyä. Opinto-ohjaaja ja opiskelija varaavat uuden ajan HOPS-päivitykseen ja maaseutuelinkeino-opintojen alkuvaiheen harjoittelukuvioiden täsmentämiseksi. Opiskelija lähtee uuden tiedon, mahdollisuuksien ja tuen saattamana täsmentämään henkilökohtaista oppimispolkuaan.”

- Biotalouden keskuksen [ohjaussuunnitelma](#).

3. TOIMINNAN ITSEARVIINTI

Hyvät käytännöt

- Opettajatutorointi ja yhteisöllinen työskentely on lisännyt ohjauksen ja oppimisen laatua.
- Opintopsykologin työn kautta karttuu käytännön tietoa opetustoiminnasta, ohjauksen käytännöistä ja mahdollisista kehittämiskohdista, joita voi hyödyntää asiantuntijatyössä ja kehittämistyössä.
- PKAMK:n opiskelijaportaali Pakissa on keskustusten palvelut työstetty samanlaisella asettelulla.

Kehittämiskohteet

- Opintojen etenemisen seuranta (aikainen havainnointi), opinnoissaan viivästyneiden opiskelijoiden valmistumisen tukeminen ja urapalvelut.
- Esteettömän opiskelun mahdollistaminen.
- Aikuis- ja virtuaaliopiskelijoiden ohjauksen erityispiirteiden huomioiminen.

Käynnissä olevat kehitystoimet

- Ohjaussuunnitelmien laadinta niin koko PKAMK:n tasolla kuin keskuksittain.
- Opolinkki, joka auttaa ammatillisten oppilaitosten ja lukioiden opinto-ohjaajia ohjaamaan ja auttamaan omassa ohjaustyössään ammattikorkeakoulun tarjoamista opiskelumahdollisuuksista.
- Loppuvaiheen ohjauksen kehittäminen mm. uraohjausopintojaksolla, joka antaa valmiuksia urasuunnitteluun ja työnhakuun.
- Kv-opiskelijoiden vertaistutoroinnin järjestäminen